

BIOETIČKI SADRŽAJI U VEZENIM PORUKAMA NA OČUVANOJ RUBENINI¹ DUBOVEČKOGA KRAJA

MARICA VRABEC

Pregledni članak
Review article

Siget 20 e
HR - 10020 Zagreb
valdarke@hotmail.com

Primljeno/Received: 15.10.2007
Privačeno/Accepted: 10.11.2007

U tekstu koji slijedi žele se otkriti bioetički sadržaji u jednostavnom obliku pučkoga stvaralaštva. Dubovečki su to bili načini zapisivanja i prenošenja životnoodrživih pouka. Ostvarivane su ručno vezenim zapisima na platnu uporabnih predmeta u prethodna dva stoljeća. Poruke su najčešće preslikavane i iste vezene generacijski. Jednostavna su i lako pamtljiva rječnika. Grafijski su slovna oblikovna mješavina. Ovom prikazu je cilj tematski razmatrati bioetičke vrijednosti nekih vezenih poruka o obitelji, ljudskom zajedništvu, prirodi, okoživom i neživom svijetu. Svakodnevnom izloženošću bile su one dubovečkom čovjeku ukras u kući. No, još više od toga, bio je to obiteljski biomoralni kutak, biomoralna spremnica u kojoj su čuvana pravila oljuđene dobrote, ljubavi, vjernosti, radišnosti i promišljenosti.

Ključne riječi: rubenina, vez, opstojnost, biomoralne vrijednosti, dubovečki kraj.

Bože mili, koliko li stvari Zemlja nosi.²

Brlić - Mažuranić (Regoč)

Vezenjem za bioodrživost

Krhkost i kratkoća ljudskoga zemaljskog života uputili su čovjeka na potrebu zapisivanja umjetničkih, znanstvenih, kulturnih, moralnih, bioodrživih i drugih dosegâ. U knjigama, medijskim i elektronskim zapisima nalazi se pohranjena mudrost čovječanstva, zabilježena znanja i iskustva iz svih područja ljudskoga djelovanja i življenja. I dubovečki čovjek, u određenom tijeku

vremena, imao je potrebu zabilježiti i iskazati doživljavanja oko sebe.

Vezenjem na platnu kratkih tekstovnih poruka, kao dijelom pučke stvaralačke kulture, širila se i učvršćivala životna održivost dubovečkoga kraja. Potpomagao se, oblikovao i prenosio bioetički stav. Uz umjetničko izražavanje, poruka je sadržavala i biomoralnu pouku. Izlaganje i uporaba rubenine bila je i svakodnevna prilika susretanja sa zapisanim.

Stalna izloženost oku,³ dostupnost čitanja svakom članu obitelji pa i pridošlom gostu, bila je prilika za upoznavanje biomoralnih pravila. Svrhovitost predstavljenoga time je bila višestruka. Utjecala je na oblikovanje oljuđenih odnosa među članovima obitelji, pokazivala opredijeljenost domaćinske kuće za bioodržive vrijednosti te omogućavala daljnje širenje njihove prihvatljivosti. Cijenio se i uvažavao, po izloženosti,

¹ Po lokalnom dubovečkom nazivu rubeninom se imenovalo sve platnene domaće izrađene odjevne i druge uporabne predmete. Udajom ih je snaha sa sobom donosila u novu obitelj. Vrlo je to bio značajan obredni dio u sastavu ženidbenih običaja. Posebno je za to bilo određeno vrijeme vožnje ormara (darova) u novu kuću. To se obavljalo nekoliko dana ili dan prije vjenčanja. Ormar, ako je obitelj materijalno bolje stajala i neki drugi namještaj, vozio se u svečano ukrašenim kolima s okićenim konjima i zastavničarima.

² Ivana Brlić - Mažuranić, *Priče iz davnine*, Mladost, Zagreb, str. 50. Ivana Brlić - Mažuranić, hrvatska autorica prelijepih bajki i djeci omiljenog djela: *Čudnovate zgode šegrta Hlapića*. Prva žena članica HAZU.

³ Ljudskim okom čovjek prima oko 80% informacija. Rabljenje rubenine s vezenim porukama vidno se doživljavao sadržaj ulaskom u prostoriju.

jasan biomoralni stav u toj kući. Rubenina s vezenim porukama imala je prosvjetiteljsku ulogu bioodrživog značaja. Vrijednost im je u jednostavnom kazivanju sadržaja, primjerenom razumijevanju dubovečkoga čovjeka.

Kratke vezene rečenice u stihu s rimom, jednostavnim rječnikom govore o ljudskom održivom obitavanju i življenju. Iz praktično izvedbenih razloga poruke su sažete, ali s izrazitim emocionalnim i moralnim naglaskom. Nije se njihov sadržaj doživljavao samo kao cvjetni ili drugi ukras, nego se ponosno, gotovo pobožno, uvažavao i prihvaćao tekstualni dio. Poruke su sadržavale ponudu oljuđenih obiteljskih, ljubavnih, radnih, zdravstvenih i ekoloških vrijednosti. Njihov umjetničko-jezični doseg odgovara spoznajnim mogućnostima tadašnjega dubovečkog puka. Njegova izvorna biomoralna razmišljanja i veličanja upućuju na red, rad, sklad, slogu i ljubav, jednostavno, istinski, bez pretvaranja i skrivanja životnoodrživih zakonitosti.

Upravo je, u to doba, bilo prestižno sastaviti ili vezom izraditi neku novu poruku ili posjedovati više predmeta s takvim uradcima.⁴ Takve izrađene stavljane su na vidna mjesta u kući, posebice nedjeljom i blagdanima.⁵ Najčešće su svi članovi obitelji poruke naučili i mogli ih izgovoriti napamet. Posebice one sa zidnih visećih ukrasnih krpa.

Očuvana tekstovno vezena dubovečka rubenina je s kraja 19. i početka 20. stoljeća. Prepoznatljivo je to, djelomice, po crtovnoj "čistoći" oblika slova i po kazivanju domaćih žena. Te su poruke vezle mlade djevojke i žene.⁶ Na obiteljsku raznolikost rubeninskog veza utjecale su imovinske prilike vezilje, maštovitost odabira, aktualnost i prigodnost poruke.

4 U kućama dubovečkih obitelji krajem 19. i početkom 20. stoljeća knjiga, osim molitvenika, nije bila šire dostupna.

5 Nedjeljom i blagdanima pokrivalo se krevete, navlačilo jastučnice, ručnike stavljalo na ormarna vrata ili iznad pobožnog kutića.

6 Kazivale: Božica Blažinčić (Doljanec), Marica Bogdan (Beketinec), Dragica Kralj (Kučari), Barica Novosel (Ravenska Sela), Verica Pavlek (Srednji Dubovec), Barica Pičak (Beketinec), Margareta Rusan (Kučari), Ruža Smoljanec (Donji Dubovec), Barica Srakec (Gornji Dubovec), Barica Skrba (Ravenska Sela), Božica Tukša (Donji Dubovec), Kata Tukša (Ravenska Sela).

O vezu

Podloga za vezenje⁷

Očuvane poruke vezene su na platnu. Ono je kao podloga domaće tkano. To je uglavnom mješavina pamuka i lana, lana i konoplje. Bogatije obitelji tkale su pamuk i pamuk. Samo je zanemarivi dio primjeraka od kupovnog bijelog pamučnog platna.

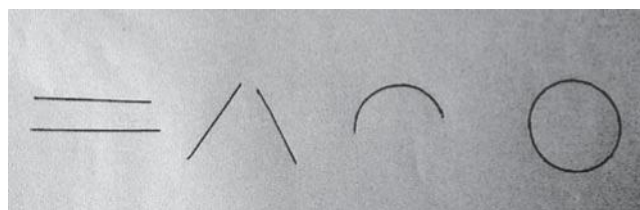
Očuvana rubenina

Za ovaj prikaz pronađeni su očuvani primjerci s tekstualnim vezom:

Naziv	Broj	Područje
jastučnica	1	Dubovec
prekrivač za krevet	1	
ručnik	6	
zidna ukrasna krpa	7	
torbica za higijenski pribor	2	

Slijed raspoređenosti vezene tekstualne poruke

Nema određenih pravila raspoređenosti, ali se može istaknuti: vodoravni, polukružni, kružni i kosi položaj vezenih riječi na rubenini.

Ima primjera istovjetnosti teksta lijeve i desne strane ručnika. Nekima su na svakoj strani poruke različitih sadržaja.

Na jastuku ili prekrivaču, koso položene riječi razdijeljene su cvjetnim motivom.

Zidna torbica za higijenski pribor ima vodoravni slijed slova u riječi.

7 Sve o ručnim radovima, A. Cesarec, Zagreb, 1987., str. 138. Kao osnova za vezenje mogu poslužiti brojni i različiti materijali prema kojima se onda određuje vrsta veza.

Svaka vezena poruka okružena je vrlo bogatim raznolikim vegetabilnim, ornamentalnim ili, rjeđe, zoo detaljima.

Rječnik vezanih poruka

Rječnik sadrži jednostavne riječi s dubovečkim kajkavskim izrazima.⁸

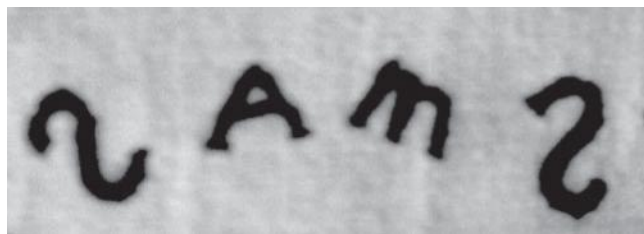
Slova

Unutar rečenične poruke vezena su velika i mala tiskana, mala i velika pisana slova.

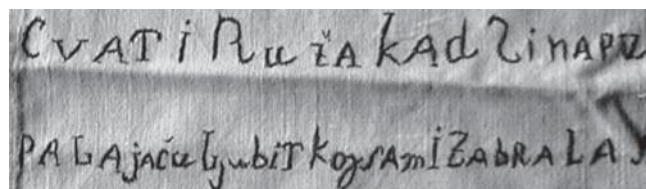
To čini jednu slovnu mješavinu. Mnoga su izvezena nepravilno npr. s, n, g. Tablični prikaz vezanih slova u poruci:

Poruka	u poruci	u poruci	slova	oblikovana slova	vezena velika slova
1	11	45	42	3	20

Ima istih slova u jednoj poruci, a vezanih različito tiskano i pisano.

Primjena pravopisnih pravila

Rečenični znakovi vezeni su bez pridržavanja pravila. Nalaze se, gdjekad, na nepotrebnom mjestu. Ili je vjerojatno zbog veziljske izvedbe

stavljen samo kao jedan ukrasni znak. Nije uvažavano ni pravilo o uporabi velikoga početnog slova.

Boja vezanih slova

- a) istobojna sva slova u riječi
- b) raznobojne riječi u jednoj cjelini

Zastupljenost poruka na rubenini

Obično svaki predmet ima samo jednu poruku, no ima ih više istovjetne ili različite sadržajnosti.

Vrste veza

Najčešći je slobodni vez koji ne ovisi o vrsti materijala za vezenje.

Zastupljeni bodovi

Ovijenac, zrnčani, plosni bod.⁹

Izloženost rubenine

Danas će se dubovečkom kraju rijetko naići na kuću s ukrasno vezenom porukom na zidnoj kрпи ili ručniku izloženom u kuhinji, na ormaru ili blagovaoničkom prostoru. Spomenuta rubenina uopće se više ne upotrebljava. To se još kod vrlo rijetkih obitelji čuva u ormarima.

S predmetima nestaje i izrada ručnoga kućnog veza pa i ovog oblika bioodrživih pouka.

Novi načini uređenja i namještanja stambenog prostora i komunikacije potisnuli su sa zidova, ormara, kreveta i vješalica ovo pučko stvaralaštvo. Uz dostupnost medijske i svekolike ponude, promoviranost etičkih vrijednosti izlaganjem vezene rubenine ostaje samo za muzejske i prigodne izložbene postavbe.

U prošlosti se tako ukrašenim ručnicima svakakodnevno umivalo i brisalo. Oni su visjeli na klinu ili posebno domaće izrađenoj vješalici.

⁸ Dubovečko je narječje u sastavu potkalničko-križevačke kajkavštine.
kuperta - prekrivač za krevet,
vanjkuš - jastuk

⁹ Sve o ručnim radovima A. Cesarec, Zagreb, 1987., str. 147, 148.

Tu se ručnike širilo radi sušenja, ali i da se vidi ukras i vezeno pismo.

Kreveti su se prekrivali prekrivačima. Na dio iznad prekrivača, kamo su za spavanja bile okrenute glave, stavljao se ukrasni jastučić. Sve je to bila prava obiteljska izložba ručno izrađenoga blaga. To se ulaskom u kuću vidjelo i moglo čitati. Torbica za osnovni higijenski pribor obično je visjela na zidu predsoblja (ganjka).¹⁰ U njoj se uglavnom držao češalj i četka. Taj vez imao je obavijesnu zadaću.

Područja obuhvatnosti dubovečkih vezenih poruka

Čovjek je zapisao mnoge svoje vrline, doživljava, običaje, pojave i iskazao odnos prema njima. Prema nekima od tih zapisa i danas se ravna, formira i dograđuje oljuđene stavove, o sebi i okružju. I na očuvanoj rubenini ostala su zabilježena pučka mudrosna iskustva dubovečkoga čovjeka tog vremena. Iz vezenih tekstualnih poruka iščitavaju se njegove želje, potrebe, molitve, nadanja i očekivanja. Spoznaje se njegova životnoodrživa zaokupljenost, zorno pokazuje biomoralna čežnja za nezamjenjivim i nepotrošivim vrijednostima.

Globalizacijska povezanost ruši granice različitosti u svim područjima ljudske postojanosti.

Svakodnevno nestaju specifična jezična, odjevna,¹¹ prehrambena, stambena, radna i mnoga, mnoga druga obilježja krajeva i zemalja.

Među vezenim porukama dubovečkoga kraja nalazimo vrijednosti koje uče kako očuvati sklad međuljudskoga zajedništva i jedinstvenost odnosa s prirodom. A čovjeka od začeca okružuje kultura života. To je vrhunac postojanja. Svako živo biće kreće se tim putem. Taj ustaljeni biodrživi lanac čovjek može, nekim postupcima, ugroziti, čak i prekinuti.

¹⁰ Ganjk predsobni prostor u kojem je bio ugrađen zidni ormarić (kobeljnjak) u kojem se držala posuda (škaf) s pitkom vodom i lončić (šplenjak) za vodu. Na zidu u tom prostoru visjelo je malo ogledalo, bile su pribijene drvene vješalice za kapute i polica (stalaža) za cipele.

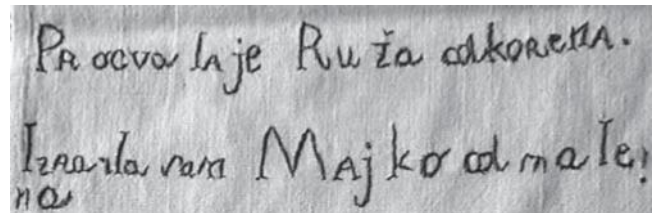
¹¹ A. Muraj, *Hrvatske narodne nošnje*, Turistička naklada, Zagreb, 2001., str. 1 - 2. I iz naših seoskih sredina nestalo je svakodnevno odijevanje narodnih nošnji, ali i čuvanje toga blaga.

“Kad god ugrožavam bilo kakav oblik života, moram biti siguran da je to nužno. Ako nije neizbježno, na ugrožavanje ne smijem pristati, pa čak i ako izgleda nevažno. Stočar koji je pokosio tisuće cvjetova na livadi radi hranjenja svojih krava, pri povratku kući mora biti pažljiv da putem ne pogazi cvijet koji tamo raste, jer bi ta-da bez prijekne potrebe oštetio život.”¹² Albert Schweitzer uveo je pojam “poštovanje života.” Vezenim kratkim porukama ukazuje se na život.

Otkrivanje bioetičke sadržajnosti

Za ovaj prikaz uzeto je i raščlanjeno 14 vezenih tekstualnih poruka razvrstanih u isto toliko bioetičkih tematskih cjelina. Osmišljene iznose biodržive vrijednosti za područja:

1. Život je dar

Procvala je ruža od korijena, izrasla sam majko od malena

Pojedinosti o uratku

Predmet: ručnik

Platno: domaće pamučno tkanje

Boja: istobojna slova u riječi

Vezilja: Mara Trhaj (19. st.)

Moguće je usporediti ružu biljku s “ružom” ljudske životnosti. Obje niču i bujaju od malena.

Rastom čovjek se i očovječuje, napreduje u znanju i mogućnostima ovladavanja svijetom oko sebe. Ljudski život je kao lijepi nježni cvijet. Raste u tjelesnosti i mudrosti. Valja ga čuvati. I svoj i tuđi.

¹² Albert Schweitzer (1875. - 1965.) dobitnik Nobelove nagrade za mir 1952. godine. Zauzeti liječnik, filozof, teolog i glazbenik. Uz niz objavljenih djela, napisao je izuzetnu knjigu o civilizaciji i etici pod naslovom: *Filozofija civilizacije* (O njegovu stvaralaštvu više na internet stranici www.schweitzer.org)

“Čovjek primivši život kao dar, treba služiti tom životu, poštivati ga i štiti.”¹³

Tijelo treba osnovne životnoodržive čimbenike: hranu, vodu, čistoću, njegu, ali i puno ljubavi. Bez njih se ne bi odraslo ni oljudilo.

U odrastanju nezamjenjiva je briga roditelja i starijih jer se raste od malena. Svaki se čovjek rodi bespomoćan. Kao novorođeno dijete ne može sam jesti, govoriti, umiti se, obući i urediti. Ljubavlju je došao na svijet i ona ga podiže. Roditelji potomstvu čuvaju život kao dragocjenost jer on je neponovljiv i jedini. Život je dar osobi koja ga živi. Još je veći dar onima s kojima ga živi i dijeli. Dar je Zemlji i svijetu. Stoga se životu raduje, veseli odrastanju i napredovanju u zrelosti. Ljudskom brigom raste mlado biće, kao biljka, od korijena do odrasle osobe. Puni se duhovnom i bioodrživom snagom.

Napreduje u svekolikim područjima ljudske djelatnosti pa poput bijele mirišljave ruže počinje pronositi bioetičke vrijednosti. Postaje ponos svoje obitelji i ljudske zajednice. Cijeli taj tijek upravo dokazuje ispravnost bioodrživih pravila.

2. Kultura ljubavi

Ljubi mene, a ne gubi sebe.

Pojedinosti o uratku

Vezeni predmeti: jastučnica, prekrivač za krevet, ručnik

Bod: plosni

Podloga: domaće tkano pamučno platno

Vezilja: Barica Pičak (1920. - 2006.)

Rukom vezena mudra poruka o daru ljubavi u kojoj valja biti i ostati poseban. Ne izgubiti oljuđenost vlastitosti. Ljudskom biću prvi društveni svijet je obitelj. Tu počinju prvi darovi ljubavi te se raste i razvija u moralno, emocionalno i socijalno osjetljivo biće. Ako se prima ljubav, moći će se i darovati. Svako ljudsko biće ovisi o nježnim, blagim i srdačnim osjećajima drugoga bića. Toplina i snaga oljuđenih osjećaja održavaju i podržavaju život. Ne smije se štedjeti ljubavi za obitelj, društvo, posao i sve gdje se živi i kreće. I za oljuđeno stvaranje i sustvaranje. U njezinu dijeljenju ne treba se izgubiti vlastita osobnost, oljuđena svojstvenost. Njenom se jedinstvenošću i posebnošću obogaćuje svijet. Istinska ljubav daje se bez težnje za korisnošću. Njome se tjera mržnja iz ljudskoga srca.

Ljubav počinje i počiva na malim, ali svakodnevnim i trajnim djelima i postupcima. Ona razvija u srcu osjećaj želje i potrebe darivanja svojih nježnih osjećaja. Ljubav ne traži nikakav interes i računicu. Ničiju iskrenu ljubav ne smije se iskorištavati i zlorabiti. U istinskoj ljubavi ne gubi se životni dar ni žar.

To potkrjepljuju redci iz *Hvalospjeva ljubavi*¹⁴

...

Ljubav je strpljiva,
ljubav je dobrotiva:
ljubav ne zavidi,
ne hvasta se,
ne oholi se.
Nije nepristojna, ne traži svoje,
ne razdražuje se,
zaboravlja i prašta zlo;
ne raduje se nepravdi,
a raduje se istini.
Sve ispričava, sve vjeruje,
Svemu se nada, sve podnosi.
Ljubav nigda ne prestaje

... (Kor 13, 4 - 8)

¹³ Profesor dr. Tonči Matulić u svojem članku za “Glas koncila” broj 4, 1996. godine piše razmatranje o dostojanstvu i poštivanju ljudskoga života kao Stvoriteljeva dara. Smatra ga ograničenim prostornom i vremenskom dimenzijom...

¹⁴ Novi zavjet; Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1990., str. 469

3. Kultura zasnivanja prirodne obiteljske zajednice

Kupila sam svatove i plela sam vijence, okitit ću svatove, al ću i mladence.

Podaci o uratku

Predmet: ručnik

Bod: lančanac

Sadržaj vezene poruke: isti na lijevoj i desnoj strani ručnika

Podloga: domaće pamučno tkano platno

Vezilja: Margareta Pičak (1910. - 1987.)

Svako ljudsko biće, koje živi na Zemlji, rođeno je iz prirodnoga zajedništva roditeljske ljubavi. Životno je očekivana težnja, muške i ženske mlade osobe, za stvaranjem prirodne obiteljske zajednice. Do ostvarivanja toga cilja prijeđe se oljuđeni put upoznavanja, otkrivanja podudarnosti mišljenja, interesa, ponašanja, životne odgovornosti te se odlučuje za brak. Novoj prirodno osnovanoj zajednici veseli se obitelj i prijatelji pa sve prati uzbuđenost i opća radost. Radost veličanja života. I zapis govori o kupljenju svatova čijim se brojem ističe šire značenje donesene odluke. Kićenost daje svečani ton slavlju. Od davnina su održavane dubovečke svadbene svečanosti i obredi.¹⁵ Ta događanja proživljava uz obitelj, rodbina,

¹⁵ Korisno je djelić dubovečkih svadbenih običaja prikazati opisom svatovske povorke u kojoj su išli, uz mladence, *kljencarice* i *kljencari*, *vunjevca* i *dever*; *putni*, zastavničari, *stari svat* te obavezni tamburaši. Imali su svečanu odjeću zadanih boja: mladenka sva u bijelom, pratilje (*kljencarice*) sve u roza boji, od buketa, odjeće i vjenčića na glavi, vjenčana kuma (*vunjevca* sa šamijom) s cvjetnim rupcem na glavi u svijetlo smeđoj ili plavoj odjeći. Svi su nosili zataknete zimzelene kitice na *škriljak*, *plečni rubec*, kapu...

prijatelji, susjedi, znanci, službene osobe. Tom činu pridavala se, kao i danas, izuzetna biodrživa važnost, jer to je značilo i znači nastavak postojanosti. Život za sve dobiva poticaj, smisao, a požrtvovnost svoju isplativost. Dom je opstao i to je ta održavalačka radost. Stoga osnivanje nove mlade obitelji ima smislenost za život na Zemlji.

Njegovanje sloge, gradnja i usaglašavanje stavova, bez dramatičnih sukoba i svađa, garancija su napredovanja i rasta u sreći i zadovoljstvu.

Bez obzira na sva tehnološka dostignuća, genetskom inženjerstvu i modernizaciji nema nadomjestka obiteljskom prirodnom životnom obnavljanju ni etičkom odgajanju ljudskoga roda. To što kiti mladence nisu samo cvjetni vijenci, to su životni vijenci kao krune u slavljenju života.

4. Podrška prirodno zasnovanoj obiteljskoj zajednici

Vjerna ljubav i vjerni dom to mi leži u srcu mom

Pojedinosti o uratku

Predmet: ukrasna zidna krpa

Bod: lančanac

Boja vezene poruke: plava

Podloga: domaće tkani lan i pamuk

Vezilja: Margareta Baburek (19. st.)

Zrelošću osobe stupaju u zajedništvo ljubavi. Takva ostvarenja nose odgovornost kojom se prihvaćaju sva događanja. Snagom ljubavi, trpeljivosti i razumijevanja sve je moguće uskladiti. To je prirodni tijek kojim je opstala ljudska zajednica. Kao živo biće čovjek želi svoj dom, trajni, obitelji ispunjen dom. Emocionalno, materijalno i lokacijski se veže za nj. To ga samopotvrđuje. Svjesnim prihvaćanjem te zadaće, čovjek gradi opstanak.

U prirodnom ljubavlju ispunjenom životu, nema mjesta iskorištavanju, ponižavanju i vrijeđanju. "Događaju li nam se češće razmirice, nećemo istraživati samo ono u čemu je onaj drugi bio kriv! Prije svega valja se preispitivati o nedoličnim postupcima i riječima koje smo sami upotrijebili... I motivima koji su nas na to naveli."¹⁶

¹⁶ Valentin Pozaić, *Ispit savjesti u Medicinska etika 2*, Centar za bioetiku, Zagreb, 2006., str. 266. Prof. dr sc. Valentin Pozaić, pomoćni je biskup i profesor Kršćanske etike na FF Družbe Isusove u Zagrebu.

Stupanjem u ozbiljnu vezu ljubavi, muško i žensko dar su jedno drugome. To je prijateljstvo, i više. Osjećajna zrelost i odgovornost podrška su prirodno zasnovanoj obiteljskoj zajednici. To su stupovi potporniji u održanju složnosti. Istinska ljubav, razumijevanje i poštovanje, jamčit će sreću i trajnu povezanost. Ono što leži na svakome obiteljski raspoloženom srcu.

I za završnu misao: "Ljubav živi od ljubavi drugih."¹⁷

5. Kultura općeljudske i obiteljske prihvatljivosti

Pripravite mi zlatan pehar iz kojeg ću piti, mili moji roditelji i Vama ću dobra biti.

Pojedinosti o uratku

Predmet: ukrasna zidna krpa

Boja konca: svjetloplava

Vežilja: Marica Baburek

Primiti u srce svakoga člana obitelji znači voljeti ga na sebi svojstven način. Iz vezene rečenice osjeća se molba tjelesno-materijalne prihvaćenosti, ali još je istaknutija želja emocionalne povezanosti i zajedništva, čime se traži stvarna, nesebična ljubav. Izvire čežnja usađivanja u srce istinskom prihvatljivošću. Iz poruke se iščitava molba i nada za ljudski skladnim, obitelj-

ski toplim odnosom. Obitelj je dubovečkom čovjeku na prvome mjestu. Ona mu je poticaj, podrška i održanje. Makar su mu nailazile iznenadne, katkad, i neugodne prilike. Rodbinsko zajedništvo drži članove međusobno povezanim.

Ako i napuštaju zajednicu, nikada se ne prestaju voljeti. Jedni drugima su uvijek potpora. Imati pretke i znati svoje korijene, potvrđuje tijek našega ljudskog naslijeđa. Međusobno oljuđeni odnosi, poštovanje, razumijevanje i sporazumijevanje osnove su složnih odnosa. U obitelji se valja osjećati zaštićenim i radosnim. Svaki član treba imati ravnopravno mjesto. Ako i dođe do nesporazuma, teškoća, dobrom voljom sve se može raščistiti. Valja se učiti razumijevanju. Svaki član obitelji je osoba za sebe i tako ga se treba doživljavati i prihvaćati. Rođenjem naslijeđene različitosti ne valja osporavati, nego se na njih navikavati i prilagođavati, nadarenosti razvijati, a moguće nepravilnosti ispravljavati. Ne može se prihvaćati i dopuštati neprimjereno ponašanje članova obitelji¹⁸ kao i bilo koji oblik zlostavljanja. Bolestan član treba pomoć.

Već u obiteljskom životu upoznaje se ograničenost u postupcima. Ne dopušta život ljubavi sve. Sve dopušteno nije i korisno. Nije sretan kome je sve dopušteno, a niti će on takav ikoga istinski usrećiti.

Članovi obitelji se, radi izgradnje i održavanja oljuđenih odnosa, družu u svim raspoloživim prilikama. Uz obavljanje zajedničkih poslova, ali i u svakoj prilici otvoreno se dogovara, razgovara i planira. Iskrenost pridonosi radosti življenja. Zajednička večernja pričanja, čitanja, molitve, osmišljene stvaralačke aktivnosti, produbljuju bliskost, povjerenje i razumijevanje. Svakodnevno, u obiteljskoj zajednici, jedan za drugoga mora imati vremena. To je važnije od novca. U tim prilikama moguće je ukloniti nesuglasice, uskladiti stavove i ukorjenjivati složnost. Podijeliti radosne i tužne obiteljske trenutke nezamjenjiv je životni dar.

¹⁷ Sv. Franjo (1181 - 1226.) bio je sin trgovca iz Asiza. Napušta bogatstvo i prihvaća život siromaštva. Propovijeda vrline životne radosti, jednostavnosti i ljubavi prema svim stvorenjima.

¹⁸ Franjo Husinec, *Dr Fran Gundrum Oriovčanin*, Matica hrvatska, Križevci, 2001., str. 98. - Potkalnički kraj je poznati vinorodni kraj pa je narod dosta pio, a osobito seoski živalj. "U tom miljeu odrastao je i živio dubovečki čovjek pa je alkoholizam i tamo zla antiživotna navika".

6. Kultura prijateljstva i trpeljivosti

Ruka ruku mije, obraz obadvije.

Pojedinosti o uratku

Predmet: ukrasna kuhinjska krpa

Podloga: domaće tkano pamučno platno

Vezičja: Margareta Baburek (19. st.)

Prijateljstvom i trpeljivošću pokazuje se veliko srce u kojemu ima mjesta srdačnosti za svakoga čovjeka i za sve ljude. Prijateljstva valja održavati i njegovati. Ona su bogatsvo osobe i obitelji. Prijatelji se druže, posjećuju, zajedno raduju ili tuguju. S prijateljima se dijele lijepi i ružni trenuci. To čini veličinu prijateljstva i trpeljivog zajedništva. S iskrenim prijateljima čovjek se ne osjeća sam.

Ljudsko biće u svemu je upućeno i vezano za prirodna dobra. Bez njih njegov život ne bi bio održiv. No, čovjek je ovisan i vezan za drugoga čovjeka. Tu povezanost održava međusobna oljuđenost odnosa. Njome se ističe ljudska životna posebnost. Svojom razumskom i osjećajnom inteligencijom čovjek prihvaća i naravljuje se prilagođava jedan drugome. Životno zajedništvo daje snagu ljudskoj opstojnosti kroz vrijeme. Sjedinjujući svoju snagu sa snagom drugih osoba, opstaje se. U zajedništvu čovjek razvija svoje sposobnosti, uči i primijenjuje oljuđenu međusobnu komunikaciju, iskazuje svoje nadarenosti za razna područja. Tako razvojno čovjek ovisi o čovjeku. Velik dio poslova čovjek obavlja u zajedništvu s drugima pa mu te potrebe nameću složnost. Prijateljstvo nije dobro sklapati ni održavati radi materijalnih ili drugih interesa. To će se potrošiti. A i ne zove se prijateljstvo. Ono je iznad svega istinsko sebedarje i ljubav. Pružena ruka prijateljstva pokazuje oljuđenu ljudsku veličinu, a ona je nesebičnost. Ispružena prijateljska ruka korisna je i uvijek pripravna na miroljubivost. Kultura prijateljstva i trpeljivosti održava život. Čovjeka raduje život koji ga okružuje. Prijateljstvo je obostrano bogatstvo.

Iz izvezene rečenice slijede male pouke prijateljskom zajedništvu:

*poštujte sebe i druge, često se nasmiješite,
negujte prijateljstvo i zajedništvo,
budite organizirani i spontani,
planirajte svoje susrete,*

*neplanirano srdačno prihvatite,
nađite vremena za voljene osobe i prijatelje,
iznenadite ih posjetom, pozivom, čestitkom,
trpeljivo prihvaćajte svaku osobu ...*

7. Poticaji životnoj radosti

Živjela Barica Pičak

Pojedinosti o uratku:

Predmet: ručnik

Bod: plosni

Podloga: domaće pamučno tkano platno

Vezičja: Barica Pičak (1920. - 2006.)

“Živjela” u poruci može iskazivati trenutačnu želju, ali nosi i znak nade u što trajnije takvo stanje. Životna borbenost rijetko napušta čovjeka. Kvaliteta i održivost su jedna cjelina. Povezane stvaraju optimistično ozračje. Životna radost, pravda i jednostavnost, svakome i za svakoga, su vrijednosne odrednice obiteljskih, radnih i svih općeljudskih postupaka. Valja se ponositi dobrim djelima, poštenjem, radinošću, čovjekoljubivošću. To su životnoradosna i nepotrošiva bogatstva. U pravom trenutku svakoga će obradovati lijepa riječ, a osmijeh oraspoložiti. Materijalna su do-

bra ionako prolazna i lako potrošiva. Primjerena poniznost u srdačnosti i jednostavnosti uvijek osvajaju srce. "Stalna prisutnost i uljudbena istančanost izraza lica otkrivaju da su osjećaji temeljno svojstvo mozga, osnovna građevna jedinica duševnoga sklopa."¹⁹ Stoga voljom valja stvarati i dijeliti pozitivne osjećaje koji će biti dokaz da životne situacije čovjeka ne ostavljaju ravnodušnim. I to donosi plodove. Živjeti valja u svjetlosti jer u njoj svako oko dobro vidi, a srce osjeća. Opredijeljenost za život bez mržnje i svađe put je u slogu i ljubav. Graditi i raditi potiče životnu radost.

8. Zajedništvo čovjeka i prirode

Na moj prozor golub sleti, bilo zimi bilo ljeti.

Pojedinosti o uratku

Predmet: ukrasna zidna krpa

Podloga: pamučno domaće tkano platno

Bod: lančanac

Podloga: domaće tkano pamučno platno

Vezilja: nepoznata

Zemlja je naš dom. Ona je jedinstvena. Nju nastanjuju živa bića. Tu se hrane, dišu, kreću i obitavaju. Prilagođena su životnim uvjetima okoliša. I čovjek živi tu. Živi u suodnosu s prirodom. On ovisi o prirodi i svemu što se u njoj događa, u sva godišnja doba. I baš sva živa bića, koja s njim nastanjuju ovu planetu, imaju svoje mjesto. I golub, i mrav, i pčela i osa su s čovjekom sustanovnici Zemlje. Složene su to i nedjeljive ovisnosti. Prihvaćao je to u potpunosti, donekadna, dubovečki čovjek. Danas je, kao i većina čovječanstva, počeo preskakati prirodne postupnosti pa zbog većih prinosa pretjerano koristi umjetne dodatke u uzgoju.²⁰ Povezano s tim, ne pase više stoka na dubovečkim pašnjacima ni perad u dvorištima.

Rođenjem na Zemlji ljudsko biće već čeka Sunce, voda, zrak, tlo, biljke, životinje i ljudi. Tako se od samoga početka primaju životno potrebni darovi. Uz njih je vezana i o njima ovisi njegova opstojnost do danas. I stoga je čovjek brinuo i čuvao te vrijednosti, radi vlastita opstanka. Valja nastaviti poštovati prirodu i njene zakonitosti.²¹ Sve što je u njoj, darovane su dragocjenosti.²² Ta dobra vežu doživotno čovjeka i okolinu.

9. Kultura odgovorna rada i stvaranja

Ručak kuham puna sreće, šaljit ću se ja navečer.

Pojedinosti o uratku

Predmet: ukrasna zidna krpa

Podloga: tvornički tkano pamučno platno

Boja: plava

Vezilja: Marica Bogdan

Vrlo jednostavna i riječju skromna rečenica ipak nosi ozbiljnu poruku odgovorna odnosa prema radu. Svako obavljanje poslova i svako stvaranje traži ljudsko vrijeme i trud.

Sposobnost stvaranja je dar. Samo čovjek planira i stvara dobra za sebe, svoju obitelj i čitavu ljudsku zajednicu. On stvara za današnjicu, ali i za budućnost. Njemu su ponuđene mogućnosti svrhovitog stvaralaštva u stvorenome. To zaokuplja misli, osjećaje i tjelesne aktivnosti oljuđenoga bića, jer svako je stvaranje napor. Nagrada stvaralaštvu su vidljivo gotov ručak, knjige, fotografije, uređaji, strojevi, staje, tuneli, ceste... Svaki oljuđeni rad i stvaranje imaju posebnu vrijednost.

Radom se ostvaruje ljudska društveno-stvaralačka posebnost. Oljuđeni rad nosi odgovornost ali i zadovoljstvo. Kulturom rada potvrđuju se vlastite sposobnosti, ostvaruje osobna i opća ko-

¹⁹ Suzan Greenfield, Priča o mozgu, Izvori, Zagreb, 2001., str. 112.

²⁰ Marijan Jošt u članku *Zvono uzbune zvoni*, Kana, br. 3/ 397, Zagreb, 2006. zalaže se za očuvanje prirodnosti u uzgoju hrane. Ukazuje na kulturnu i ekološku eroziju današnjice. Posebice na razne mogućnosti zlorabe biotehnoških dostignuća u proizvodnji usjeva i hrane. Visoka znanost i znanstvenici ne smiju prikrivati štetnost GMO primjesa za ljude i okoliš zbog profitabilnih interesa velikih trans-nacionalnih korporacija. Hrvatsku želi bez GM proizvoda.

²¹ Tim Flannery, *Gospodari vremena*, Algoritam, Zagreb, 2007., str.239 "Uništavanje ozonskog omotača počelo je još davno prije nego što je itko uočio problem".

²² Tim Flannery nav.dj. "Neizmjerno je važno shvatiti da je Protokol iz Kyota jedini postojeći međunarodni sporazum namijenjen borbi protiv klimatskih promjena.", str. 254

risnost. Rad je uvjet zdrava položaja u ljudskoj zajednici. Odnos prema radu počinje u obitelji gdje se upoznaju osjećaji ponosa pošteno obavljenim zadaćama. Radom se ostvaruje ljudsko zajedništvo i napredak, ne samo novac.

U svaki oblik odgovorna stvaranja ulaže se mnogo znanja, vremena i materijalnih dobara. Rezultate novootkrivenih ili već poznatih dostignuća koristi čovjek i cjelokupna ljudska zajednica. Stoga oni moraju biti životno prihvatljivi. Ne smiju se prijeći dopuštene granice kojima bi se gubila prirodnost, a ugrožavao život. Odgovorno stvoreno je na dobrobit svakome čovjeku i živom biću. Velika je odgovornost svakog stvaratelja. Kultura stvaranja, posebice znanstvenih dosega, ne smije biti protuživotna. "Opći stav bioetičara jest da nova biologija dira u područje naše čovječnosti, tjelesnog integriteta, identiteta i individualnosti, slobode, spolnosti te odnosa tijela i duha."²³

Otkrićima nije svrha uništenje, protuprirodno mijenjanje životnih tijekova, nego potpomaganje života. I stoga je:

SAMO OLJUĐENO ZNANJE MOĆ.

10. Eko kultura

Redila sam, spremala sam kuću majke svoje, a sad redim i spremam gdje je zlato moje.

Pojedinosti o uratku

Predmet: ručnik

Podloga: domaće tkanje lana i pamuka

Vezičar: Barica Baburek (1920. - 2006.)

Briga o redu i čistoći bila je važna svakom članu domaćinstva. Dubovečki čovjek brinuo je i urednim održavao kuću i dvorište.²⁴

Redilo se i čistilo s radošću, premda bez današnjih pomagala. S ljubavlju za okoliš i "zlato

- čovjeka" koji tu obitava, uljepšavalo se i održavalo. Dvostruka korisnost i sretnost bila je dio te aktivnosti. Lijep i uredan dom, osobno zadovoljstvo učinjenim i radost onima s kojima se to moglo podijeliti. Gotovo se, u prošlosti, natjecalo u posebnostima i prirodnosti okoliša, uzgojem i oblikovanjem okodvorišnih živica i cvjetnjaka.²⁵ Poštovao je i ljubio, dubovečki čovjek svoj dom, sve živo što je uzgajao smatrao je svojom zajednicom.²⁶ Nije zapuštao ni zapostavljao ništa od toga njemu povjerenog. To je bila stvarna potvrda ekoživota, vođena prirodnoodrživim nadahnućem. Nije on o tome morao čitati umne rasprave, niti iz njih učiti postupke. Generacijsko ekoiskustvo bilo mu je vodilja u prihvaćanju pravila životne održivosti. Imao je odgovornost prema sebi i svemu živome.

Razumijevao je vrijednosti stvorenoga i potrebu vlastita oljuđenog stvaranja u tome. Životno je održavao svoja zemljišna, okolišna i gradbena dobra za naraštaj koji slijedi. Budući da, svaka generacija nasljeđuje i ovisi o očuvanosti ostavljenoga. Rodio se i odrastao okružen živim oko sebe i tako stvorio trajan emocionalni odnos sa spomenutim. "Čovjek je s božanskim pravom branitelj i jamstvo prava prirode, sveukupnosti stvaranja i stvorenosti."²⁷

Sve mu je to uraslo u srce i izbrisalo bilo kakav naum uništavanja stvorenoga. Stoga je glavna poruka nenarušavanje tisućljetne veze čovjeka i Zemlje. Čistiti, rediti s radošću, ali ne remetiti red prirodnosti.

Neke dubovečke ekomogućnosti

Uređivati i održavati kuće, dvorišta, cvjetnjake, balkone!

Saditi, sijati i što više ekološki prihvatljivo uzgajati voće, povrće, vinovu lozu, žitarice i krmiva!

Smeće ne razbacivati okolišem!

Korisni otpad odlagati na predviđena mjesta (stari papir, željezo, krpe, kukuruzovinu...)

23 Marijan Jošt, *Kloniranje čovjeka*, Kana, Zagreb, 2003., br. 4/ 365 str. 28. Iz knjige u tisku : Intelektualni izazov tehnologije samouništenja.

24 Kuća (*hiža*) i prostorije u njoj uređivale su se i mele, rano ujutro, svakodnevno. Nije smio stići gost u nepometenu kuću. To je činila djevojka ili snaha u kući. U subotnju večer čistilo se i melo cijelo dvorište (*dvorišće*). Uoči nedjelje, u vaze se, na stol i prozore stavljalo svježe cvijeće.

25 Oko dvorišta i vrtova bile su žive ograde. Njih je domaćin njegovao i samouko oblikovao. Bilo je tu malih zelenih piramida, lopti, vijenaca...

26 Blago (*marvu*) i ostale domaće životinje pazio je odgovorno kao živa bića. Njegovao ih, liječio i hranio.

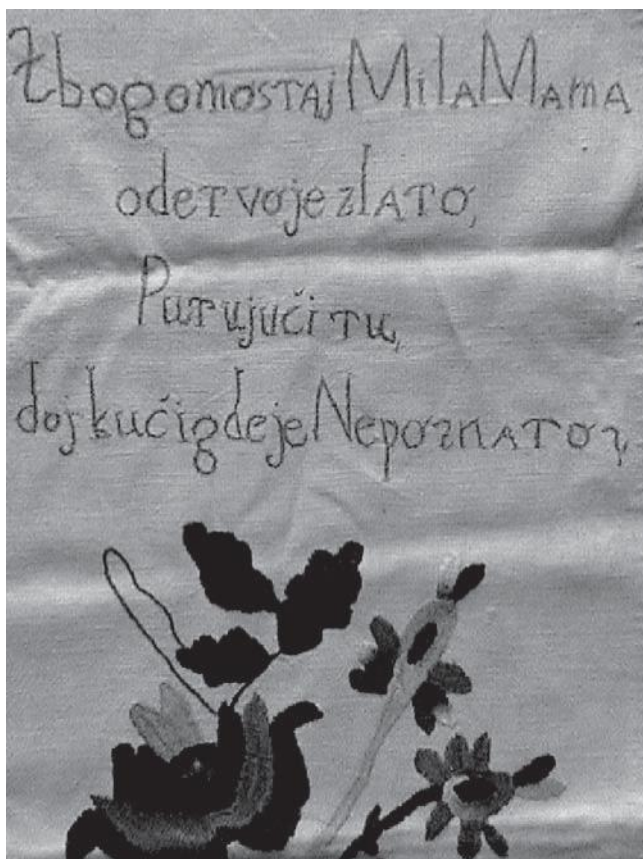
27 Andre Chouraqui, *Deset zapovijedi danas*, Konzor, Zagreb, 2005., str. 140.

*Redovito kositi travu na livadama, travnjacima,
uz ceste, putove, staze!*

*Ne zapuštati obrađivanje polja, voćnjaka,
vrtova, livada ?*

Ne zagađivati vode!

11. Rastanci

*Zbogom ostaj mila mama, ode tvoje zlato,
putujući tuđoj kući gdje je nepoznato.*

Pojedinosti o uratku

Predmet: ručnik

Podloga: domaće tkano pamučno platno

Vezilja: Barica Pičak (1920. - 2006.)

U životnom tijeku dolazi do rastanaka. Oni mogu biti kratki, dugovremenski, ili zauvijek. Rastaje se s dragim obiteljskim osobama kao u ovom primjeru. Ta rečenica je emocionalno snažna jer govori o rastanku majke i mlade osobe. Vidljiva je tuga, ali i zabrinutost odlaskom u nepoznati dom i svijet. Neizvjesnost uvijek uznemirava. Osjećaj straha od tuđine priziva niz pitanja samom sebi. Na njih se trenutno ne može

odgovoriti pa to ometa životnu radost. No i takvi osjećaji su sastavnice postojanosti. Životno se često oprašta s prijateljima, poznanicima, mjestom, domovinom. S njima se povezalo, voljelo ih se. Tuga rastanka odjeljuje, ali ostavlja u srcima i mislima sve zajedno proživljeno. To se u takvim trenucima teško prihvaća. No, vidni rastanci ne znače brisanje svih doživljaja. Ono što ostaje zabilježeno je u duši, u srcu. Nada u radost opetovanoga susreta, ma u kojem obliku, daje snagu pobjede žalosti rastanka.

12. Kultura životnih iskušenja i trpljenja

*Bijela ruža najljepše miriše, teško onom tko za
kim uzdiše.*

Pojedinosti o uratku

Predmet: ukrasna zidna krpa

Bod: lančanac

Podloga: tvornički tkano bijelo pamučno platno

Vezilja: Marica Baburek

U životnom tijeku čovjek ne može uvijek ostvariti svaku zamisao. Ne događa mu se onako kako je planirao. Želje i očekivanja nisu ispunjena iako je uloženi trud. Takve prilike donose u ljudski duševni svijet nemir, tugu, žalost, bol. I od takvih osjećaja satkan je život. Raznolike boli, ljubavne, roditeljske, zdravstvene, domovinske i sl., mogu obilježiti dio života svake osobe. To se događa čovjeku, njemu dragim osobama, rođacima i nepoznatim ljudima. Nesreće, bolesti, neuspjesi izazivaju neraspoloženja, osjećaje izgubljenosti i nemoći. Nema ljudskoga bića koje se nije našlo u takvim prilikama. Svakoga čovjeka mogu snaći

životne teškoće. Njih se trpljenjem, potporom, razumijevanjem bližnjih, prijatelja te vjerom i snagom volje u tijeku vremena svladava. Strpljivošću i traženjem drugih prihvatljivih rješenja izlazi se iz nemogućega. Za tugovanje, žalovanje i sva trpljenja treba vrijeme razrješenja. Ništa nije vječno. Kroz trpljenja jača se i snaži duh izdržljivosti. Uvijek živi nada i očekivanje obrata prilika. Kušnje mogu biti put do čišće dobrote koja pomaže liječenju dugotrajne patnje.

“Tko nije trpio, ne zna ništa; on ne poznaje dobro ni zlo; ne poznaje ljude; ne poznaje ni samoga sebe.”²⁸

13. Obavijesna poruka

Češalj i četka

Pojedinosti o uratku

Predmet: zidna torbica za higijensku pribor

Podloga: kupovno pamučno platno

Vezilja: Marica Bogdan

Torbica za češalj i četku visjela je na vidljivom i dostupnom mjestu - predsoblju (ganjku), u kući. Na njoj izvezene riječi obavještavale su o sadržaju torbice. Mogao se svaki ukućanin pri izlasku ili ulasku u kuću počesljati ili s odjeće očetkati prašinu. To je bila praktična uputa.

Torbica je bila i zidni ukrasni predmet. Vezene riječi, na njoj, okružene cvjetnim motivom, estetski su oplemenjivale prostor.²⁹

14. Životna sigurnost i Božja prisutnost

Anđele čuvaru, u svakomu času, čuvaj i brani dječicu našu.

Isuse i Marijo, pomozite nam!

Pojedinosti o uratku

Predmeti: 2 ukrasne zidne krpe

Podloga: kupovno pamučno platno

28 Francois Fenelon (1651. 1715.) francuski pedagog i teolog, poznat po Pismu akademiji. Mirotvorac i zauzetnik tolerancije.

29 U vrijeme vezenja dubovečkih poruka nema kupaonice kao zasebna prostora u kući. Osnovne higijenske radnje, pranje ruku, češljanje i sl. obavljane su u predsoblju. Tu se, uz spominjani pribor, nalazio stolić s laborom za pranje ruku.

Vezilje: nepoznate

Nadahnut Božjom prisutnošću, čovjek pravi planove, pokreće ih i ostvaruje. Vjera snaži nadu u bolje sutra, daje snagu izdržati ono što se ne može promijeniti. Bog upućuje na žrtvu na pravednom putu do željenog cilja. Upućuje na vrijednosti odricanja u postizanju osobne i općeljudske sreće. Svakoj osobi treba potpore koja krijepi, razrješuje ništavnost i beznađe mnogih životnih prilika. I stoga se čovjek utječe Bogu, moli pomoć. Molitvom gradi i uspostavlja s njim svoj odnos. Čovjek tako ostvaruje pripadanje Bogu nade, mira i ljubavi. Uprisutnjenje Božje, krijepi, održava i snaži ljudski životni optimizam. Imati uza se stalna čuvara daje čovjeku sigurnost. A potomstvo je životno važno očuvati. Moli se stoga anđele da svakoga trena bdiju nad djecom. Jača se, Božjom blizinom, životna sigurnost, podržava opstojnost. Unosi smisao u nedohvatljive tajne čovjeka i svijeta.

I da završimo ovaj uradak mislima: “Zato čovjek nikad neće biti u stanju da ljudsku sudbinu svede u determinističke okvire, da potpuno ovlada ljudskom sudbinom. ... Čovjek nikada neće moći doći u položaj da igra ulogu Boga...”³⁰

Zaključak

U ondašnjem, ali i sadašnjem trenutku vremena, čovjek je volio život, želio ga održati, produžiti njegov nastavak u novim naraštajima. Velik dio stvaralačke životne snage podredio je i posvetio tome. Da nije to činio i mi ne bismo bili tu. Živi. Stoga je najbitnija ljudska odgovornost i obveza očuvanje granica održivosti prirodnog ritma životnih vrijednosti. One se temelje na biomoralnim zakonitostima koje pokrivaju prirodnost i dostojanstvo svake osobe, i očuvanje prirodnosti svih područja stvorenoga oljuđenim raspolaganjem.

Nije dubovečki čovjek mogao slušati ni čitati studije o potrebi održanja života, već mu je taj osjećaj izviraio iz srca i u njemu je kao praiskonski zapis stanovao. Vezanim porukama, uglavnom

30 I. Golub, V. Paar: *Skriveni Bog*, Teovizija, Zagreb, 2006. U knjizi autora akademika V. Paara i I. Goluba govori se o dodirnim točkama znanosti i religije.

ženskih osoba, htio je sačuvati i na mogući materijalni način zadržati i prenositi njihovu pouku. U to vrijeme nije mu bio dostupan papir, pisalo, a često i poznavanje slova, ali je mogao preslikati riječi³¹ tih jednostavnih kratkih rečenica i izvesti ih na platnu. Bilo mu je bitno životno značenje poruke koje je, uz to, i ukrašavalo njegov dom. Učio ih je sam napamet te njihov sadržaj govorio djeci kako bi odrastala u njihovoj idejnosti. Sačuvao je tako za generacije njihovu važnu vezenu životnoodrživu namjeru, jedinu, prihvatljivu i primjenjivu u svakom vremenu.

Literatura

- BRLIĆ-MAŽURANIĆ, I.: Priče iz davnine, Mladost, Zagreb, 1977.
- CHOURAQUI, A.: Deset zapovijedi danas, Kon-zor, Zagreb, 2005.
- FLANNERY, T.: Gospodari vremena, Algoritam, Zagreb, 2007.
- GOLUB, I., V. Par : Skriveni Bog, Teovizija, Zagreb, 2006.
- GREENFIELD, S.: Priča o mozgu, Izvori, Zagreb, 2001.
- HRVATSKI enciklopedijski rječnik, Novi Liber, Zagreb, 2002. - 2004.
- HUSINEC, F.: Dr. Fran Gundrum Oriovčanin, Matica hrvatska Križevci, 2001.
- JOŠT, M.: Intelektualni izazov tehnologije samouništenja, Križevci : Matica hrvatska, Ogranak, 2003.
- LINIĆ, Z.: Moliti Franjinim srcem, Brat Franjo, Zagreb, 1994.
- MATOŠIĆ, J.: Leksikon mudrosti, vlastita naklada, Zagreb, 1960.
- MATULIĆ, T.: Bioetika, Zagreb, Glas Koncila, 2001.

MEDICINSKA etika 2, Centar za bioetiku, Zagreb, 2006.

MURAJ, A.: Hrvatske narodne nošnje, Turistička naklada, Zagreb, 2001.

NOVI zavjet, kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1990.

SVE o ručnim radovima, A. Cesarec, Zagreb, 1987.

Summary

Bioethical content in embroidered linen messages of Dubovec

Keywords: embroidery, biomoral values, Dubovec, linen

The text deals with bioethical contents in simple forms of folk creativity. In Dubovec it was done by recording and conveying life messages. These messages were embroidered in hand on canvass objects of common use, copied and rewritten for generations in a row. The vocabulary is very simple and easy to remember and the letters are graphically of mixed styles. The paper discusses bioethical values of embroidered messages about families, human unity, nature, living and non-living world. As they were daily exposed, they were thought of as modest ornaments or, even more, bioethical corners where rules on love, loyalty, faithfulness, diligence, common wisdom and goodness were kept.

---

31 Slova tekstovnih poruka preslikavala su se na platno i vezla. Preslike su radile same vezilje, pokatkad učiteljice u školi. Nadarene su same osmišljavale poruku.